

РОЛЬ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ЇХ ПРОФЕСІЙНОМУ САМОВИЗНАЧЕННІ

доц. Петренко С.В.

Професійна орієнтація старшокласників покликана вирішувати низку питань – від загального, як „щастя професійного”, до конкретного результату діяльності за обраною професією.

На сьогодні існує певний досвід професійної орієнтації учнів як комплексу педагогічної акції, але на жаль, ця акція потребує подальшої розробки та впровадження механізму розвитку активності самого старшокласника в процесі професійного самовизначення.

У загальноосвітній школі професійна орієнтація спрямована в основному, на свідомість учня і визначає його позицію як суб'єкта сприйняття і засвоєння „внутрішньої” інформації. Але, як відомо, у сучасних умовах необхідно розвивати суб'єктивні якості старшокласників, які орієнтують молодь на активне оволодіння функціями самоосвіти, самопізнання, самооцінки, самоорганізації, самореалізації та самовизначення.

Видом діяльності, який дає можливість оволодіти вказаними функціями є залучення молоді до науково-дослідницької роботи. Формування первинних наукових умінь та навичок наукових досліджень забезпечує перехід учнівської молоді від старшої школи до вищого навчального закладу через наукове дослідження під керівництвом висококваліфікованих викладачів вищого навчального закладу та оволодіння висотами професіоналізму, що є найважливішою цінністю орієнтації сучасної молоді. Особливо це важливо в умовах безперервної освіти.

Науково-дослідницька робота у загальноосвітньому навчальному закладі позитивно позначається на формуванні навиків інтелектуальної праці, виховує

майбутніх вчених, створює умови для правильного вибору майбутньої професії.

Ця робота є добровільною і має такі напрями:

- активізація пізнавальної діяльності учнів;
- розвиток творчої ініціативи та самостійності;
- підтримку творчо обдарованої молоді;
- - формування національного світогляду;
- формування первинних наукових умінь і навичок наукових досліджень;
- задоволення потреб підлітків і старшокласників у професійному та суспільному самовизначенні.

Залучення старшокласників до науково-дослідницької роботи передбачає: формування в учнів інтересу до глибокого вивчення основ освітніх галузей; розвиток мотивації до творчої діяльності, здібностей і вмінь; забезпечення умов для самореалізації особистості учня; розширення кругозору учнів; навчання методів і способів наукових досліджень, методів роботи над додатковими темами, питаннями, літературою, необхідність у яких виникає в процесі досліджень.

Участь учнів у дослідницькій роботі дозволяє створити ситуації безпосереднього збагачення і співробітництва вчених, студентів, учнів, що дає унікальну можливість: залучати до процесу наукового дослідження (для учнів); апробації дослідницької ідеї (для учня, студента, викладача); - обмінюватись досвідом у сфері методики організації дослідницької роботи (для викладача); зрозуміти специфіку шкільного дослідження й можливості своєї участі в ньому (для вченого).

Як свідчить досвід, науково-дослідницька робота з майбутнім вченим, який повинен бути ерудованим, вміти читати наукову літературу, проводити експерименти, пояснювати одержані результати та оформлювати результати досліджень у вигляді статей або доповідей, дозволяє залучити учнів до творчих пошуків, вчить пов'язувати одержані

результати з фактами навчального пізнання й практичної роботи.

Досягти бажаних результатів можна лише за умови, що учням будуть притаманні такі навички: самостійність, не традиційність мислення, уміння передбачати результат, творча активність, сукупність певних моральних принципів, широта культурних інтересів.

Упровадження в загальноосвітньому навчальному закладі принципу єдності навчальної, наукової і практичної роботи сприяє: розвитку пізнавальної активності і творчих здібностей учнів у процесі поглибленого вивчення наукової проблеми тієї галузі науки, яка пов'язана з їх майбутнім; накопиченню певного наукового результату (для учнів); розробці методики проведення наукових досліджень (для викладачів); створення атмосфери творчого пошуку та співпраці в тріаді – „науковець-викладач-учень”.

Залучення учнів до виконання навчально-наукової, науково-дослідницької та навчально-практичної роботи як єдиного цілого дозволить випускнику такого навчального закладу правильно обрати свою майбутню професію швидше адаптуватися до умов студентського навчання, своєчасно включитися в науково-дослідницьку роботу, яка пов'язана з обраною професією.

Аналіз статистичних даних свідчить, що випускники загальноосвітніх навчальних закладів (ліцеїв, гімназій), де велику увагу приділяють науково-дослідницькій роботі (курсіві роботи, випускні дипломні роботи, участь у наукових проектах, МАН, наукових конференціях та ін.), правильно обирають свою майбутню професію і продовжують активно працювати над науковими дослідженнями, досягаючи надзвичайно високих як теоретичних, так і практичних результатів.